

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

економіки та менеджменту

_____ проф. Дзьоба О. Г.

« ____ » _____ 2020 р.

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Другий (магістерський) рівень

(рівень вищої освіти)

галузь знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва)

спеціальність

072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва)

спеціалізація

(назва)

вид дисципліни

обов'язкова

обов'язкова /вибіркова

Робоча програма дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття ступеня магістр за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування».

Розробник:

доцент кафедри фінансів, к.е.н. _____

Король С. В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів

Протокол від «05» жовтня 2020 року № 3

Завідувач кафедри фінансів _____ проф. Фадєєва І. Г.

Робочу програму схвалено на засіданні випускової кафедри фінансів

Протокол від «05» жовтня 2020 року № 3

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри фінансів _____ проф. Фадєєва І. Г.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Страховий менеджмент» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах	
			Семестр <u>9</u>	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	4	5	4	5
Кількість модулів	2	2	2	2
Загальний обсяг часу, год	120	150	120	150
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	54	18	54	18
лекційні заняття	18	8	18	8
семінарські заняття	-	-	-	-
практичні заняття	36	10	36	10
лабораторні заняття	-	-	-	-
Самостійна робота, год, у т.ч.	66	132	66	132
виконання курсової роботи	-	-	-	-
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-	14	-	14
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	18	21	18	21
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	29	38	29	38
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	13	29	13	29
підготовка звітів з лабораторних робіт	-	-	-	-
підготовка до екзамену	6	30	6	30
Форма семестрового контролю	Екзамен		Екзамен	

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Страховання – не лише перспективний, а й дуже складний вид діяльності. Ступінь розвитку страховання є індикатором зрілості ринкових відносин.

Навчальна дисципліна «Страховий менеджмент» входить до циклу нормативних дисциплін професійно-практичної підготовки магістрів спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу».

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування і використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

- розробляти місію, цілі та стратегічні завдання страховика;
- формувати раціональну структуру управління страховою організацією;
- організовувати процес бюджетування в страховій організації;
- аналізувати поточні тенденції та кон'юнктуру страхового ринку;
- досліджувати попит на страхові послуги та організовувати ефективну систему їх продажу;
- оформляти договори страхування і контролювати їх виконання;
- оформляти документально страхові випадки та розрахувати розмір належних страхових виплат потерпілим;
- аналізувати діяльність страховика і пропонувати заходи, спрямовані на її поліпшення;
- визначати достатність коштів страхових резервів для забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками;
- визначати напрями ефективного розміщення страхових резервів та тимчасово вільних власних коштів страховика;
- забезпечувати контроль за фінансовою надійністю страхової компанії;
- забезпечити ефективність управління страховою організацією, її структурними підрозділами;
- організувати повсякденний менеджмент в страховій організації,
- здійснювати перевірку правильності проведення страховиками фінансових операцій;
- проводити фінансовий моніторинг у страховій компанії.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України:**

загальних:

- здатність генерувати нові ідеї, здійснювати пошук альтернативних рішень з метою освоєння управління процесами;
- здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті;
- здатність бути критичним і самокритичним, формувати почуття особистої відповідальності, наполегливість, гнучкість, енергійність, упевненість в собі, ініціативність;

фахових:

- здатність до обробки, аналізу та систематизації інформації; вибір методів і засобів для проектування, реєстрації та ліцензування страхових організацій;
- вміння розробляти стратегічний план діяльності страховика та будувати структуру основних бізнес-процесів страхування;
- вміння організовувати власний страховий бізнес і успішно здійснювати функції, пов'язані із його веденням;

- здатність до підготовки аналітичних матеріалів для оцінки в галузі страхування, здатність аналізувати та використовувати різноманітні джерела інформації з метою відбору ризиків на страхування і врегулювання страхових претензій;
- вміння визначати умови і способи підвищення фінансової надійності страхової організації та здійснювати процедуру фінансового моніторингу операцій страховика.

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:

- планувати та управляти часом у професійній діяльності;
- здійснювати пошук, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним;
- вміти пояснювати інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід фахівцям і нефхівцям у сфері страхування.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Особливості управління страховим бізнесом	10	4		
ЗМ 1	Сутність і значення страхового менеджменту	1	0,5		
Т. 1.1	Зміст і структура страхового менеджменту. Страхування як особливий вид підприємницької діяльності й перспективи його розвитку в Україні та світі. Суб'єкти страхового підприємництва (страхові організації, перестраховувальні компанії, страхові посередники). Зміст і структура страхового менеджменту та його функції. Роль страхового менеджменту. Нова парадигма менеджменту як перспектива розвитку страхового бізнесу. Страхова організація як основний суб'єкт страхового бізнесу й основа розбудови його менеджменту. Законодавство України про страхове підприємництво. Класифікація страхових організацій, їх організаційно-правові форми. Акціонерна форма страхових товариств, її переваги та перспективи розвитку. Товариства взаємного страхування. Мотивація їх широкого розповсюдження в багатьох зарубіжних країнах. Основні чинники, що гальмують розвиток таких товариств в Україні. Спеціалізація страхових організацій. Страховий ринок України: стан і перспективи розвитку.	1	0,5	1-4, 7, 10	
ЗМ 2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією	2	1		

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
Т. 2.1	<p>Характеристика ресурсного потенціалу та особливості управління страховою організацією.</p> <p>Соціально-економічна сутність категорії «потенціал організації». Склад, структура й оцінка наявного потенціалу страховика та ефективності його використання. Ресурсний потенціал та його оптимізація. Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси. Поняття й принципи побудови структури управління страховою організацією. Ієрархічний тип структур управління. Функціональний і структурний підходи в організації управління страховиком. Характеристика організаційних відносин. Лінійна структура. Функціональна структура. Лінійно-функціональна структура управління як найбільш розповсюджена в страхуванні. Лінійно-штабна структура. Дивізійна структура управління. Співвідношення централізації й децентралізації в структурі органів управління страховою організацією. Центральний офіс. Дирекції, регіональні управління, філії, центри страхових послуг, відокремлені робочі місця й представництва страховиків. Вибір ефективної структури управління: аналітичний, проектний, організаційний етапи. Методи управління трудовим потенціалом. Кадрове забезпечення страхових організацій. Підбір працівників, їх адаптація й підвищення кваліфікації. Оцінка наслідків роботи окремих підрозділів та працівників страхової організації.</p>	2	1	7, 8, 10	
ЗМ 3	Планування у страховій діяльності	1	0,5		
Т. 3.1	<p>Планування бізнес-процесів та показників діяльності страховика.</p> <p>Стратегічний менеджмент: структура й зміст основних елементів та етапів у страхуванні. Визначення місії, цілей страховика й шляхів їх досягнення. Система планів розвитку страхової організації. Бізнес-процеси як сукупність дій засновників і менеджменту, що забезпечують реалізацію конкретної мети страховика в межах певної організаційно-правової структури. Стратегія страхової організації як генеральна програма дій. Процес розробки стратегії: елементи стратегічного вибору, формування стратегічних цілей, використання методу «опрацювання сценарію майбутнього»</p>	1	0,5	6-8	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	організації, оцінка стратегічної ситуації. Інноваційна спрямованість стратегії розвитку. Аналіз альтернатив і вибір стратегії. Проведення SWOT-аналізу при розробці стратегії страховика. Врахування економічних, соціальних і політичних передумов розвитку страхової організації. Часовий аспект стратегії. Опрацювання плану регіональної діяльності й плану відкриття нових точок продаж.				
ЗМ 4	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	2	1		
Т. 4.1	Управління суспільними зв'язками страхової компанії. Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя. Формування баз даних і управління їх використанням. Електронна база даних з автотранспортного страхування. Система електронного обміну даними. Використання можливостей Internet.	2	1	1-3, 7	
ЗМ 5	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	2	0,5		
Т. 5.1	Організація, сутність і завдання страхового маркетингу. Сутність і завдання страхового маркетингу. Маркетингова служба страховика, її функції та організація роботи. Взаємодія служби маркетингу з іншими підрозділами страховика. Зміст плану маркетингу та його спрямованість на удосконалення управління асортиментом і якістю страхових послуг, формування попиту на ці послуги і стимулювання продажу. Маркетингові дослідження в страхуванні: завдання, види та форми. Аналіз ринкової ситуації та конкурентного середовища. Сегментування і вибір цільових ринків. Методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг та конкурентів. Оцінка інтенсивності конкуренції на ринку страхових послуг. Розроблення та забезпечення реалізації	2	0,5	8-10	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	програми підвищення конкурентоспроможності страховика. Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в сфері страхування. Визначення факторів, що впливають на динаміку продажів. Формування та реалізація конкурентних переваг страхової організації. Розширення пропозиції страховика. Розробка та просування нових видів страхових послуг.				
ЗМ 6	Управління відбором ризиків на страхування	2	0,5		
T.6.1	Сутність ризик-менеджменту у страхуванні. Сутність ризик-менеджменту в контексті визначення потреби в страхуванні. Поняття й класифікація ризиків. Ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування. Організація відбору ризиків на страхування. Управління даним бізнес-процесом із метою формування та забезпечення збалансованості страхового портфеля. Етапи відбору ризиків. Тарифікація. Побудова тарифікаційної системи. Страховий тариф як ціна за страхову послугу. Структура тарифу. Основні методологічні підходи при здійсненні актуарних розрахунків. Тарифна політика, її цілі та принципи. Андерайтинг як важливий бізнес-процес страховика. Складові й основні завдання андерайтингу. Вимоги до управління андерайтингом. Ідентифікація ризиків. Виявлення можливих ризиків та визначення причин їх настання. Джерела й способи отримання необхідної інформації для проведення даного заходу: фізичний огляд, схеми послідовності технологічних та інших процесів, вивчення документів, співбесіда із ключовим персоналом, залучення при необхідності незалежних експертів.	2	0,5	3, 8-10	
М2	Фінансова надійність та ефективність діяльності страховика	8	4		
ЗМ 7	Урегулювання страхових претензій	2	1		
T. 7.1	Організація врегулювання страхових претензій. Служба врегулювання претензій: завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру	2	1	6, 9	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	завданої шкоди. Документальне оформлення страхової претензії. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Розрахунок страхових виплат. Форми страхових виплат. Порядок урегулювання збитків у різних видах страхування.				
ЗМ 8	Управління грошовими потоками страховика.	2	1		
Т. 8.1	Організація управління процесом грошових потоків страховика. Сутність грошових потоків та їх класифікація. Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний. Модель грошових потоків страховика. Грошові потоки, що обслуговують операційну діяльність страховика. Організація управління процесом мобілізації доходів страховика. Доходи від страхової діяльності: зароблені страхові премії, комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування, частки страхових виплат і відшкодувань, що надходять від перестраховиків, повернені суми з резерву збитків та централізованих страхових резервних фондів. Порядок визначення заробленої страхової премії. Поняття та склад технічних резервів та резервів із страхування життя. Особливості формування та використання страхових резервів. Менеджмент витрат страховика. Витрати страховика на здійснення страхової діяльності: страхові виплати, відрахування в централізовані страхові резервні фонди та в технічні резерви інші, ніж резерв незароблених премій, витрати на ведення справи (аквізиційні та ліквідаційні витрати). Проблеми оптимізації витрат на ведення справи.	2	1	3, 8, 9	
ЗМ 9	Управління фінансовою надійністю страховика	2	1		
Т. 9.1	Особливості забезпечення фінансової надійності страховика. Поняття фінансової надійності та методи її забезпечення. Вплив тарифної політики страховика на фінансові результати. Роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля. Інвестиційна діяльність страховика, її напрямки. Інвестиційний ризик та дохідність, їх взаємозв'язок. Диверсифікація та ризик інвестиційного портфеля. Управління	2	1	3, 5, 7-9	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	інвестиційним портфелем та оцінка його ефективності. Розміщення коштів страхових резервів та порядок державного регулювання цього процесу. Нормативи розміщення страхових резервів. Напрямки інвестування тимчасово вільних коштів страховика. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Статутний капітал страховика, особливості його формування. Гарантійний фонд. Вільні резерви страховика. Фактичний запас платоспроможності страховика. Визначення нормативного запасу платоспроможності. Система управлінських заходів щодо покращання платоспроможності страховика.				
ЗМ 10	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	2	1		
Т. 10.1	Особливості системи фінансового моніторингу у діяльності страховика. Фінансовий моніторинг і його завдання у справі запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. Дії, які відносяться до легалізації (відмивання) доходів. Система фінансового моніторингу: первинний (внутрішній) та державний (зовнішній) рівень. Страхові компанії, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єкту первинного фінансового моніторингу.	2	1	3, 6-9	

Всього:

М 1 – змістових модулів 6

М 2 – змістових модулів 4

3.2 Теми практичних занять

Теми практичних занять з дисципліни «Страховий менеджмент» наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять (П)	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Особливості управління страховим бізнесом	18	6		
ЗМ 1	Сутність і значення страхового менеджменту	2	1		
П. 1.1	Управління процесом створення страхових організацій.	2	1	1-4, 7, 10	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять (П)	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
ЗМ 2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією	2	1		
П. 2.1	Оптимізація ресурсного потенціалу у страховій організації.	2	1	7, 8, 10	
ЗМ 3	Планування у страховій діяльності	4	2		
П. 3.1	Характеристика бізнес-планування страховика. Особливості бюджетування.	2	1	6-8	
П. 3.2	Планування діяльності філії страхової компанії.	2	1	6-8	
ЗМ 4	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	2	0,5		
П. 4.1	Створення страхового продукту та особливості його просування.	2	0,5	1-3, 7	
ЗМ 5	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	2	0,5		
П. 5.1	Техніка продажу страхового продукту.	2	0,5	8-10	
ЗМ 6	Управління відбором ризиків на страхування	6	1		
П.6.1	Розрахунки тарифів по страхуванню і перестраховуванню.	2	0,5	3, 8-10	
П. 6.2	Укладання договорів страхування.	4	0,5	3, 8-10	
М2	Фінансова надійність та ефективність діяльності страховика	18	4		
ЗМ 7	Урегулювання страхових претензій	4	0,5		
П. 7.1	Виплата страхового відшкодування та врегулювання збитків, претензій	4	0,5	6, 9	
ЗМ 8	Управління грошовими потоками страховика.	6	2		
П. 8.1	Визначення доходів і витрат страхової компанії.	4	1	3, 8, 9	
П. 8.2	Формування резервів страхової компанії.	2	1	3, 8, 9	
ЗМ 9	Управління фінансовою надійністю страховика	4	0,5		
П. 9.1	Визначення нормативної та фактичної платоспроможності страховика.	4	0,5	3, 5, 7-9	
ЗМ 10	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	4	1		
П. 10.1	Оформлення звітності страховика.	4	1	3, 6-9	

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Особливості управління страховим бізнесом	14		
ЗМ 1	Сутність і значення страхового менеджменту	2		

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що вноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
Т. 1.1	Зміст і структура страхового менеджменту. Умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в Україні. Вплив процесів глобалізації економіки на розвиток страхового ринку. Зміст пакету необхідних документів і процедура реєстрації страхових організацій, їх філій, і представництв. Ліцензування страхової діяльності. Якість управління в страхових організаціях як важлива умова їх розвитку й підвищення ефективності діяльності. Активізація використання зарубіжного досвіду в розбудові механізму управління страховими компаніями.	2	1-4, 7, 10, 12	
ЗМ 2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією	2		
Т. 2.1	Характеристика ресурсного потенціалу та особливості управління страховою організацією. Сутнісна характеристика мотивації персоналу як функції страхового менеджменту. Заробітна плата та інші форми мотивації в страхуванні. Стимулювання інновацій. Загальні збори акціонерів – найвищий орган управління страховою організацією. Спостережна рада. Рада директорів. Права та обов'язки цих органів. Ревізійна комісія. Права та обов'язки перелічених органів. Виконавчі органи управління страховою організацією. Правління та його функції. Голова правління, президент, генеральний директор страхової організації. Матриця повноважень із прийняття рішень Дорадчі органи управління страховою компанією: рада директорів філій, рада директорів центрів страхових послуг, рада агентів. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків. Їх роль в управлінні страховою справою. Функції й роль Нацкомфінпослуг у забезпеченні нагляду за страховою діяльністю. Напрями вдосконалення впливу держави на розвиток страхової справи.	2	7, 8, 10-11	
ЗМ 3	Планування у страховій діяльності	2		
Т. 3.1	Планування бізнес-процесів та показників діяльності страховика. Оцінка необхідних ресурсів. Необхідність і призначення бізнес-плану страховика. Коло користувачів бізнес-планом. Структура бізнес-плану та характеристика його окремих розділів. Порядок опрацювання, розгляду й затвердження бізнес-плану. Шляхи вдосконалення змісту й технології опрацювання та реалізації бізнес-плану. Процес бюджетування в страховій організації. Планування на рівні підрозділів. Бюджетування як одна з форм здійснення контрольної функції страхового менеджменту. Особливості антикризового управління страховиком. Плани санації та реструктуризації компанії. Використання техніко-економічних та фінансових показників страхової компанії в системі контролінгу кризових явищ.	2	6-8, 13, 15	
ЗМ 4	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	2		

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що вноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
Т. 4.1	Управління суспільними зв'язками страхової компанії. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Особливості звітності страховиків. Шляхи вдосконалення інформаційної системи. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях. Публікація звітності на іншій інформації. Взаємовідносини страховиків із засобами масової інформації.	2	1-3, 7, 14	
ЗМ 5	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	2		
Т. 5.1	Організація, сутність і завдання страхового маркетингу. Управління рекламною діяльністю. Підтримання зв'язків зі споживачами страхових послуг. Реалізація форм і методів public relations. Побудова ефективної системи продажу: канали розподілу та мотивація причетних до надання страхових послуг. Прямі продажі: через головний офіс та відокремлені структурні підрозділи. Роль, значення та тенденції розвитку страхового посередництва в Україні. Страхові агенти, їх класифікація та основні функції. Страхові та перестрахові брокери: функції та організація діяльності. Нові форми страхового посередництва. Віртуальне страхове посередництво. Асистанс (медичний та технічний). Винагорода страховим посередникам.	2	8-10, 16-17	
ЗМ 6	Управління відбором ризиків на страхування	4		
Т.6.1	Сутність ризик-менеджменту у страхуванні. Оцінка ризику. Методи кількісного і якісного аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, що формують причини й величину ризиків. Визначення показників: ймовірності або частоти збитку, очікуваного значення збитку, максимального збитку та відхилень фактичних результатів від очікуваних. Визначення розміру та періоду страхового покриття. Розрахунок страхової премії. Контроль за ризиком. Урахування факторів територіальної та часової розкладки ризиків. Доцільність перестраховування ризиків. Укладення страхових договорів та контроль за їх виконанням.	4	3, 8-10, 18	
М2	Фінансова надійність та ефективність діяльності страховика	15		
ЗМ 7	Урегулювання страхових претензій	4		
Т. 7.1	Організація врегулювання страхових претензій. Особливості виплат страхових сум за договорами страхування життя. Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків. Конtribusiя в сфері страхування. Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.	4	6, 9, 19	
ЗМ 8	Управління грошовими потоками страховика.	4		

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що вноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
Т. 8.1	Організація управління процесом грошових потоків страховика. Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика. Управління процесом розподілу прибутку. Особливості оподаткування прибутку страховиків. Чистий прибуток, порядок його використання. Розподіл чистого прибутку. Вільні резерви страховика. Виплата дивідендів. Реінвестування.	4	3, 8, 9, 15, 17	
ЗМ 9	Управління фінансовою надійністю страховика	3		
Т. 9.1	Особливості забезпечення фінансової надійності страховика. Оцінка структури активів та пасивів страховика. Структура дебіторської та кредиторської заборгованості. Показники фінансової стійкості (коефіцієнти): автономії (незалежності); фінансової стійкості; використання активів; використання власних коштів; співвідношення позикових та власних коштів; маневреності власних коштів; концентрації власного капіталу; показник заборгованості кредиторам. Показники ліквідності: коефіцієнт ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності. Нормативні показники діяльності страхової компанії та їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.	3	3, 5, 7-9, 16, 18	
ЗМ 10	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	4		
Т. 10.1	Особливості системи фінансового моніторингу у діяльності страховика. Ідентифікація осіб, що здійснюють фінансові операції. Порядок надання такої інформації. Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та зовнішньому фінансовому моніторингу. Призначення працівника, відповідального за проведення первинного фінансового моніторингу. Вимоги до його кваліфікації та забезпечення відповідного навчання. Програма та правила проведення фінансового моніторингу. Типологія легалізації брудних коштів.	4	3, 6-9, 17, 19	

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. Вовчак О.Д. Страхова справа : підруч. / О.Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 391 с.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги : навч. посіб. / Т.А. Говорушко. – К. : ЦНЛ, 2011. – 376 с.
3. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій : Навч. посіб. / О.О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2007. – 328 с.
4. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. (із змінами) №85/96-ВР [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» 12.07.2001 р. № 2664-III (із змінами) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Плиса В. Й. Страховий менеджмент : навчальний посібник / В.Й. Плиса. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 378с.

7. Страховий менеджмент: підручник [С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман та ін.]; за наук. Ред.. д-ра екон. Наук, проф. С.С.Осаджя. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.
8. Супрун А. А. Страховий менеджмент: Навч. Посібник / А.А. Супрун, Н.В. Супрун. — Львів: Магнолія 2006, 2011. — 301 с.
9. Супрун А. А. Страховий менеджмент: навчальний посібник. - Львів : «Магнолія 2006», 2016. – 248 с.
10. Страхування : підручник / Горбач Л. М., Кадебська Е. В. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 544 с.

4.2 Додаткова література

11. Піратовський Г.Л. Страховий бізнес: управління розвитком. Монографія / Г.Л. Піратовський. – К. : КНТЕУ, 2006. – 253 с.
12. Страхування : Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
13. Стратегічне управління страховою компанією: Кол. моногр. / В.М. Фурман, О.Ф. Філонюк, М.П. Ніколенко, О.І. Барановський та ін.; Наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук В.М. Фурман. – К.: КНЕУ, 2008. – 440 с.

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

14. „Українські страхові інформаційні системи” – <http://www.ln.com.ua/-uiis>.
15. Все про страхування – <http://myinsurance.com.ua/>
16. Ліга страхових організацій України – <http://www.ukrinsure.com/>
17. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – <https://www.nssmc.gov.ua/>
18. Страхування. Україна — <http://www.ukrstrahovanie.com.ua/>
19. Український сервер страхування – <http://www.uainsur.com>.

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Дається детальна інформація про методи контролю знань студентів на лекціях та практичних заняттях. Зразок схеми нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 7. За даними таблиці 7 на початку семестру розробляється робочий план дисципліни.

Таблиця 7 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ1-ЗМ6 (М1)	20
Контроль засвоєння практичних навиків змістових модулів ЗМ1-ЗМ6 (М1)	15
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ7-ЗМ10 (М2)	20
Контроль засвоєння практичних навиків змістових модулів ЗМ7-ЗМ10 (М2)	15
Контроль практичних навиків при виконанні практичних завдань (5x4)	20
Контроль практичних навиків при самостійному виконанні домашніх робіт	10
Усього	100

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни «Страховий менеджмент» проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів» відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	задовільно
60-66	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни